

Medlemsbladet

Nr 42 mars 2023

Höstfesten äntligen tillbaka

I två år har pandemin blockerat Gamla Blackebergares traditionella höstfest i skolan. Men i höstas var det dags igen den 9 november, ett sjuttioal gamla och unga blackebergare var sugna på att ta upp traditionen så fort det bara gick. Till alla föreningsmedlemmar kom biträdande rektor Magnus Silfverstolpe tillsammans med de sex elever som fått Gamla Blackebergares kunskapspris, ursprungligen initierat av skolans bibliotekarie 2012. Dessutom hade vi ordnat så att 1972 års studenter fick ett jubileumsbord på festen vilket kanske manar till efterföljd i fortsättningen.

Själva middagen föregicks av ett livligt mingel i ljushallen där vi bland annat presenterades för kunskapspristagarna som harangerades av vår ordförande Anders Luthbom.

Det fanns en mer blygsam och lite isolerad föregångare till festen, en pubkväll som föreningen ordnade 2003. Men det var årsmötets förflyttning till våren 2011 som gjorde att fönstret öppnades för en årlig samkomst i höstmörkret. Och det var bara smitthotets makter som kunde stoppa den, vi hoppas att den tiden är förbi. Så snabbt glömmet vi inte en lyckad och uppskattad tradition.

Text och foto: Hans Wolf

Kunskapspristagare 2022

Klara Plantin NA21A, William Junbrink Skrtic NA21D, Daniel Bergmark och Anton Thorén, SSU Blackeberg, SA21B, Markus Salomonsson, NA20B, Leon Hjelm, EK20C och Hugo Zetterquist, NA20D.

Välkomna i vår

Kalendarium

Onsdag 15 feb kl 11.00	Vandring i Hässelby
Tisdag 7 mars kl 12.30	Tisdagslunch
Onsdag 15 mars kl 18.30	Årsmöte
Tisdag 4 april kl 12.30	Tisdagslunch
Onsdag 19 april kl 17.30	Konsert
Lördagen 22 april kl 12	Hemvändardag
Tisdag 2 maj kl 12.30	Tisdagslunch
Tisdag 18 april kl 15.00	Retorik
26, 29, 30 maj kl 19.00	Heathers – musikal
Onsdag 24 maj kl 15.45	Vandring Gamla filmstaden

Kolla för säkerhets skull på vår webbplats www.gamlablackebergare.se att allt är som planerat. Läs mer på sidan 2 och 8.

Kallelse till årsmöte

Årsmötet äger rum onsdagen den 15 mars kl 18.30 i Blackebergs gymnasium.

Fullständig dagordning, räkenskaper, årsberättelsen och valberedningens förslag kommer att finnas på www.gamlablackebergare.se.

Läs mer om eftersikten på sidan 8.

Ordföranden har ordet

Välkommen till ett nytt fullmatat nummer av Medlemsbladet!

Det är ett nöje att konstatera att Föreningen Gamla Blackebergare är vid full vigör efter den trista pandemiperioden och att programverksamheten nu är i gång med många tillfällen för oss att träffa gamla vänner – och lära känna nya.

De vandringar som vi började med när den ordinarie programverksamheten sattes på paus, har nu blivit ett permanent inslag i föreningens aktiviteter. Vi brukar vara 20 – 30 personer som samlas för en gemensam promenad i en intressant omgivning. Var och en har med sig egen matsäck. Ofta har någon medlem förberett guidning men inte alltid. Då brukar det alltid vara någon ur gruppen som spontant kan dela med sig av sina kunskaper och erfarenheter. Vid glöggvandringen i december fick vi till exempel utanför Norrtulls sjukhus höra om tbc, först apropå boken ”I en sal på lasarettet,” sedan väldigt personligt, när Krister Arsjö berättade om sina barndomsupplevelser just från detta sjukhus.

Du kan läsa om vårens spännande aktiviteter på annan plats här i Medlemsbladet och på vår webbplats www.gamlablackebergare.se

När det gäller vårens program, vill jag gärna flagga lite extra för Hemvändardagen den 22 april i Blackebergs gymnasium. Vår förhoppning är att evenemanget ska locka många Blackebergare, inte bara medlemmar utan också många andra, som ännu inte upptäckt hur trevligt det är att vara medlem i vår förening. Läs mer nedan.

Vi var vid årsskiftet 260 medlemmar och vi jobbar oförtrutet med att bli fler genom att göra vår förening synlig i en vidare krets. Den personliga informationen, från mun till mun, är förmodligen den viktigaste, men vi försöker nu också öka vår närvaro digitalt genom att utveckla webbplatsen och att också bli aktiva med egna sidor på Facebook och Instagram.

Jag har nu varit föreningens ordförande i fem år, men vid årsmötet den 15 mars är det dags att lämna över

stafettpippen till en ny ordförande. Det har varit spännande att vara med i verksamheten så att säga ”inifrån”. Jag kommer fortfarande att delta i föreningen som aktiv medlem, men jag är nu fullt sysselsatt med att skriva en bok om industrihistoria och det projektet gör att jag måste skala ner på andra uppdrag.

Jag vill tacka alla kollegor i styrelsen för gott samarbete och alla gamla och nya vänner jag lärt känna i föreningen för många trevliga stunder tillsammans.

Vi ses igen!

Anders Luthbom

Hemvändardagen

Besök Blackebergs gymnasium!

Hur ser det ut i skolan idag? Hänger örnen kvar? Spelar man fortfarande basket och volleyboll i Ijushallen? Finns skrivsalen kvar? Hur ser klassrummen ut? Finns laboratorerna kvar? Lever den gamla ”blackeandan” fortfarande?

Det kanske är sådant du funderat på sedan du slutade i skolan. Nu har du chansen att själv se hur det ser ut i skolan idag.

Den 22 april ordnar föreningen en sk Hemvändardag där du kan besöka din gamla skola. Här har du chansen att gå på rundtur i skolan, mingla med gamla skolkamrater, möta dagens elever, fika i matsalen, kolla på bilder från ”förr och nu” m m.

Vi börjar kl 12.00 med samling i Ijushallen. Där kan du se bildspel, möta elever i *Unga företagare* och studera skolans *Wall of Fame* som visar kända tidigare elever.

I Ijushallen delas vi in i grupper för en guddad rundtur i skolan. Turen går genom de flesta korridorer med fokus på sådant som förändrats de senaste 30 åren. Vi får då särskilt se matsalen, ett vanligt klassrum, expeditionen, lärar-

rummen, naturvetenskapslabbet, biblioteket, aulan, f d ”fjärderingsrummet” och annat.

Efter rundvandringarna öppnar Cafeterian där vi kan köpa fika och bulle till självkostnadspris. Eleverna bjuder på musikunderhållning och skolans rektor Magnus Silfverstolpe berättar om skolan idag.

Förhandsanmälan senast den 29 mars hemvandardagen@gamlablackebergare.se

Hjärtligt välkommen!

Ett samarbete med Blackebergs gymnasium.

Redaktion Medlemsbladet
Hans Wolf, chefredaktör
e-post: 08370941@telia.com

Svart musikal i skolmiljö

Årets musikal i Blackebergs gymnasium blir *Heathers* byggd på kulturfilmerna med samma namn från 1980-talet men bearbetad till musikal i den sk Teen Edition. Det är en svart komedi i skolmiljö med en hel del drastiska konflikter och dilemman kring två ledande gestalter i skolan.

Musikalen spelas den 26, 29 och 30 maj kl 19. Gamla Blackebergare kan beredas plats i publiken efter kontakt med Medlemsbladets redaktör Hans Wolf, 08370941@telia.com

Vi vill ha din e-postadress!!

Vi vill kommunicera med våra medlemmar. Se till att vi har din aktuella e-postadress så får du förlöpande information om våra aktiviteter!! Maila din e-postadress till epost@gamlablackebergare.se.

Åter en vinnare i en skrivande familj

Helt ovanligt har det nog inte varit att tre syskon har gått i Blackebergs gymnasium, redan i första studentkullen var det en flicka som banade väg för två systrar. Men att tre syskon samtliga vinner Gamla Blackebergares nu femtonåriga uppsatstävling är unikt. Till det kan läggas att de kommer från en kurdisk invandrarfamilj, men alla är födda i Sverige.

– Familjen är viktig i kurdisk kultur. Det var väsentligt i vår familj att vi skulle utbilda oss och våra föräldrar hade verkligen koll på oss, berättar Dilé Aldur när vi ses strax efter terminstarten i ett mötesrum intill skolans kansli. Hon vann första pris i tävlingen på temat *När allt förändras*. Priset, 4 000 kronor, fick hon vid höst avslutningen.

Redan för två år sedan fick hon ett hedersomnämmande. Sedan hoppade hon över tävlingen ett år.

– Jag hade så mycket att göra i skolan, förklarar hon.

Brodern Kasri, som vann uppsatstävlingen 2011, är numera läkare. Storasystem Stran, som fick ett delat

förstapris 2015, är kurator efter att ha utbildats till socionom och även läst psykoterapi. Föräldrarna är kurder från Turkiet, fadern kom från en region med blandad befolkning, modern från ett rent kurdiskt område. Båda är i grunden lärare, han i historia och statskunskap, men har också varit socialsekreterare, hon är handarbetslärarinna. Själv siktar Dilé på att bli läkare.

– I början bodde vi i Kälvesta med grannar som kom från många olika länder, sedan flyttade vi till Ekerö där jag bara hade svenska kompisar, berättar Dilé.

Hon var i Turkiet så sent som i somras och har varit där ganska regelbundet.

För tio år sedan fick plakat som ”Länge leve Kurdistan” sitta kvar, nu rivs de ned omedelbart, säger Dilé.

Givetvis är hon inte anhängare av någon tystnadskultur i Sverige om Turkiet, men hon tycker inte om att frågan kopplas ihop med Natomedlemskapet i Sverige.

Att hennes uppsats skulle komma att präglas av dessa erfarenheter stod klart så snart hon såg Gamla Blackebergares affisch som inbjöd till tävlingen. Det heter ju också i prismotiveringen: ”För en historisk återblick

med egna klarsynta ögon på familjens lämnade hemland”.

Övriga pristagare

Andra pris, 2 000 kronor, gick till **Edvin Erntell, Sa21B** ”För en välfunnen studie av den egna identitetens förändringar mellan dåtid, nutid och en tänkbar framtid”. Tredjepris, 1 000 kronor, tilldelades **My Kvarnholt, SA21B** ”För en dramatisk berättelse om att hitta tillbaka eller inte hitta tillbaka i en komplex relation”.

De allra flesta av de 30 bidrag som inkom till tävlingen var någon form av novell. Bland de prisbelönade uppsatserna såg det lite annorlunda ut: två essäer och en novell.

Text och foto: Hans Wolf

Romina i regeringen

Det blev snabbt anledning att revidera Blackebergs gymnasiums Wall of Fame som vi skrev om i förra Medlemsbladet. Efter höstens val utsågs liberalen Romina Pourmokhtari till miljöminister, vid 26 års ålder den yngsta som någonsin tagit plats i en svensk regering.

Hon tog studenten i skolan 2014 samtidigt som hon fick Gamla Blackebergares kamratpris bland annat för sina insatser som elevkårsordförande. Hon intervjuades med sina två medpristagare i Medlemsbladet nr 25 – se bilden till höger.

Romina Pourmokhtari, Ruben Schildt och Malin Gustafsson – vinnare av föreningens kamratpris 2014.

När allt förändras

Kurderna, den största folkgruppen i världen utan ett land. Mellanösterns egna zigenare, parasiter, och kackerlackor. Så skrev användaren TurkishKing5 i början av den 47 sidor långa Flashbacktråden 'Kurdernas historia (endast fakta tillåtet)'. Längre in i tråden uppmuntrade användarna i forumet till folkmord och tortyr på det kurdiska folket. Jag smållde igen datorn och började gråta medan jag ropade på mamma. Tonläget i tråden skildrar den unika relationen mellan kurder och turkar i Turkiet. Men när nioåriga Dilé råkade hamna på det ökända forumet förstod hon ingenting. Jag ville bli mer påläst om det område jag och min familj skulle åka till sommaren 2013, en resa innan allt förändrades den 15 juli 2016.

***

Från och med år 1300 hade människor från Europa, Afrika, Mellanöstern och Centralasien samlats på den Anatoliska halvön. En ny sammanflätning av politiska, religiösa, och sociala traditioner institutionaliserades och utvecklades till ett multikulturellt muslimskt imperium, det Osmanska riket. Imperiet föll år 1922.

Mellanösterns nuvarande politiska karta ritades efter första världskriget, då en stor del av områden bebodda av kurder gavs till turkar. Den samlade kurdiska befolkningen utgör idag mellan 30–40 miljoner människor. Kurderna har bostäder i ett område i vad som idag är Iran, Irak, och Syrien under 1000-tals år. Det uppskattas dock att hälften av världens kurder bor i Turkiet. Turkar som etnisk grupp har ingen genetisk eller kulturell relation med kurder eller med regionen där kurderna bor, i dagens sydöstra Turkiet.

Efter att Mustafa Kemal Atatürk, landets förste president, utropade den turkiska republiken år 1923 började den kemalistiska omvandlingen av landet. Atatürks tankar utvecklades till den statsbärande ideologin, kemalismen, med grundpelarna sekularism och turkisk nationalism. Atatürk var övertygad om att det Osmanska rikets död var resultatet av dess multikulturella karaktär. Landet skulle därför omvandlas till en homogen nationalstat. Det avgörande elementet för att realisera kemalismen var enligt Atatürk att befolkningen skulle dela samma identitet, språk, och kultur. Detta innebar att kurderna, den största icke-turkiska gruppen i landet, skulle behöva assimileras. Kurdernas språk och klädsel förbjöds, samtidigt som turkiska namn ersatte namnen på kurdiska byar och städer. Med 15 egna emirat hade kurderna under det Osmanska riket haft olika former av självstyren. Reformerna som genomfördes under republikens första år resulterade därför i ett växande kurdiskt missnöje som ledde till många uppror från kurdernas sida. Det kändaste är upproret i

staden Dersim 1937 där uppemot 70 000 kurder dödades och hundratals byar brändes ner av den turkiska armén.

Kemalismen har levt kvar i Turkiet sedan Atatürks död 1938 och syftar till att bevara den turkiska statens enighet och sekularism. Kurdiska organisationer fördöms av allmänheten då kurderna anses ha en separatistisk agenda i landet. Kurdernas fredliga försök att göra sin röst hörd hade inte fungerat utan snarare resulterat i mer förtryck. 1978 hade en falang bland kurderna fått nog av assimileringen och det Kurdiska Arbetarpartiet (PKK) grundades. PKK är idag listat som en terrorgrupp av Turkiet. Partiets ideologi är en blandning mellan socialism och nationalism, men med våldsamma inslag. Målet var kurdernas frigörelse, och partiet manade till uppror mot den turkiska staten. 1984 utbröt ett inbördeskrig i sydöstra Turkiet då PKK började angripa militära turkiska mål, men även turkisk och kurdisk civilbefolkning. Turkiet besvarade attackerna med att angripa den kurdiska civilbefolkningen. 1999 deklarerades vapenvila men 30 000 människor hade dödats, 3 000 kurdiska byar hade förstörts, och omkring tre miljoner människor hade tvingats på flykt till följd av kriget.

2002 var det parlamentsval och ett nytt politiskt läge hade uppstått i landet, vilket resulterade i att Turkiets moderna politiska historia tog en oväntad vändning. Istanbuls före borgmästare Recep Tayyip Erdoğan förstod att han behövde ta avstånd från den konservativa islamism som utgjorde den enda oppositionen till kemalismen. Islamism skulle aldrig accepteras i enlighet med konstitutionen. Erdoğan bildade därför det moderata islamistiska partiet AKP som segrade överlägset. Under de närmsta tio åren ökade den ekonomiska tillväxten och levnadsstandarden. Regeringen stärkte även kurdernas rättigheter, vilket skapade en stark nationalistisk stämning hos den kurdiska befolkningen. Frihet och ett kurdiskt självbestämmande hade på länge inte känts så nära som det gjorde nu.

***

I början av juli 2013 landade min familj på den idag nedlagda flygplatsen 'Atatürk' i Istanbul. Flygplatsens namn konkretiserar hur det politiska läget i landet var under denna period. President Erdoğan hade mycket riktigt skapat ett större spelrum för islam, men det sekulära arvet från den turkiska landsfader Atatürk var fortfarande en central del i den turkiska konstitutionen vilket också syntes i landet. På flygplatsen var böckerna om Atatürk, nyckelkniporna med hans ansikte på, och andra stora upphängda porträtt på landsfadern många. Efter 3 timmars väntan flög vi sedan vidare med det statligt ägda företaget 'Turkish Airlines'. Som resenär fick man tillgång till en surfplatta med

begränsade funktioner. Reklamen på dessa surfplattor innehöll Atatürkvänlig propaganda, och utbudet av kurdiska låtar var stort. Vi flög mot den kurdiskt dominerade staden Nusaybin, vår hemstad. Nusaybin har aldrig känts som en turkisk stad, eftersom hela befolkning är kurder. På gatorna vajade kurdiska flaggor från fönster. Tröjor, halsband, och andra accessoarer med kurdiska flaggor på såldes i butiker. Det talades kurdiska på gatorna, och samtal om en förenad nation, "Ett Kurdistan", var livliga. Nationalistiska sånger på det kurdiska språket sjöngs öppet och högt i hela staden, och bilder på kurdiska ledare var upphängda överallt. Den turkiska närvaron var svag. Däremot fanns det många upphängda porträtt av Atatürk på olika statliga byggnader där den turkiska flaggan också vajade högt. Den kurdiska nationalismen i Nusaybin triumferade dock den turkiska statens försök att påtrycka turkisk nationalism. Men när vi skulle komma tillbaka nio år senare hade allt förändrats.

***

Under 1980-talet växte en annorlunda islamisk rörelse fram i Turkiet. Den så kallade Gülenrörelsen leddes av teologen Fethullah Gülen. Gülens anhängare arbetade inom rättsväsendet, militären, media och utbildningssystemet, och skapade därigenom ett globalt nätverk av företag, organisationer och skolor. AKP och Gülenrörelsen sågs länge som syskonorganisationer med det gemensamma målet att stärka islams roll i Turkiet. Men under hösten 2013 väckte gülenistiska åklagare åtal för korruption mot AKP vilket utlöste en maktkamp mellan regeringen och rörelsen. Gülenistiska inter-netsidor blockerades, journalister greps, och hundratals människor åtalades för att ha kränkt presidenten genom kritiska uttalanden.

I slutet av maj 2016 terrorstämplades Gülenrörelsen av det turkiska parlamentet och fick namnet Gülenistiska terrorrörelsen (FETÖ). Samtidigt tros stödet för Gülen ha kulminerat under denna tid. Rörelsen hade infiltrerat turkiska institutioner så pass djupt att det var svårt att avgöra vem eller vilka som faktiskt var Gülenympatisörer. Konflikten mellan AKP och Gülenrörelsen nådde sin kulmen den 15 juli 2016, det mest avgörande ögonblicket i Turkiets moderna historia. Delar av armén och flygvapnet försökte stötta Erdoğan och hans regering, men kuppen var illa förberedd och slogs därför snabbt ned. Det talas ofta om tiden innan och efter denna kväll då detta var dagen när allt förändrades.

Regeringen fastslog omedelbart att det var Gülenrörelsen som låg bakom kupp-försöket. Erdoğan satte genast i gång

utrensningar av motståndare, inte bara av de involverade i kuppförsoket. Följande veckor greps fler än 100 000 människor, misstänkta för samröre med Gülen. Erdoğan utnyttjade situationen för att rättfärdiga ett mer auktoritärt styre. 2017 godkändes författningsändringar som gav Erdoğan nästintill diktatoriska befogenheter.

Även kurder som anklagats för samröre med PKK greps efter kuppförsoket. Många kurdiska tidningar förbjöds och parallellt med utrensningarna fortsatte kriget i sydöst som ruinerat flera kurdiskt-dominerade städer, bland annat min hemstad Nusaybin.

***

Den 11 juli 2022 skulle vi återigen besöka Nusaybin, första gången sedan 2013 innan kuppförsoket. Vi reste återigen med det statligt ägda företaget 'Turkish Airlines'. På surfplattorna fanns det denna gång inte en enda kurdisk låt att lyssna på, dessa hade rensats ut. Istället fick användaren rekommendationer om att lyssna på verser ur koranen, något som för 20 år sedan hade varit oacceptabelt i Turkiet.

Den allra största förändringen observerades dock när vi landade i Nusaybin. Staden som en gång varit känd som den kurdiska patriotismens huvudstad var nu livlös och förstörd. De turkiska flaggorna var många och vajade högt och ståtligt över staden, men inte en enda kurdisk flagga var upphängd någonstans. Barnen

på gatorna pratade turkiska, och många av dem kunde inte tala sitt eget modersmål. Butikerna som tidigare sålt kurdiska kläder sålde nu turkiska landslagströjor och annan muslimsk utrustning. De nybyggda moskéerna var många och dekorerades med porträtt på Erdoğan. Flera av porträtten på Atatürk som tidigare varit upphängda i restauranger och sjukhus hade nu ersatts med bilder på Erdoğan.

Det jag reagerade starkast över var militärens höga närvaro i staden. Varje kväll åkte stridsvagnar fram och tillbaka på Nusaybins gator. De turkiska soldaternas iskalla blickar kontrollerade varenda steg som togs i staden. Den kurdiska glöden fanns inte längre kvar i Nusaybin, iallafall inte i offentligheten. Jag förstod inte varför den turkiska närvaron nu var så påträngande. Min morfar förklarade att förändringarna i Nusaybin inte berodde på att stödet till Erdoğan ökat. Istället visar statistik från presidentvalet 2018 att 90 % av befolkningen i Nusaybin röstade på det prokurdiska vänsterpartiet HDP:s partiledare Selahattin Demirtaş. Det nya Nusaybin var konsekvensen av kuppförsoket 2016 och striderna mellan staten och PKK under samma tid.

***

Både HDP och PKK har haft ett stort inflytande i Nusaybin. HDP är ett fredligt parti till skillnad från PKK som använder sig

utav våld för att införskaffa makt i staden. Om man som kurd uttrycker prokurdiska åsikter i Turkiet kallas man ofta terrorist, oavsett om man gör det fredligt eller våldsamt. Detta skapar uppfattningen om att den fredliga vägen till förändring inte fungerar, därav ansluter sig många ungdomar till PKK.

Under åren 2013–2017 hade ungdomar inom PKK byggt tunnlar och barrikader för att hålla statliga säkerhetsstyrkor utanför Nusaybin. Tidi-

gare borgmästare (HDP) hade meddelat regeringen om detta, men informationen ignorerades. Samtidigt förlorade AKP sin parlamentariska majoritet i valet 2017 då HDP fick 13 procent av de nationella rösterna. Många tror att Erdoğan ignorerade upptrappningen för att kunna nedrusta Nusaybin, ett starkt fäste för HDP där 80 procent (det högsta resultatet i landet) hade röstat "nej" under folkomröstningen 2017 gällande författningsändringar som skulle ge Erdoğan mer makt. Militären rev ner byggnader och hem vilket gjorde 30 000 människor hemlösa. Förstörelse av stadsdelar möjliggjorde en säkerhetsorienterad återuppbyggnad med breda gator och stora polisstationer som idag har gjort det omöjligt för kurder att organisera sig i Nusaybin.

Omvänt skyller regering på FETÖ för PKK-mobiliseringen utan egentliga motiveringar. Detta resulterade i att Nusaybins högt uppsatta HDP-politiker avsattes på grund av anklagelser om samröre med både Gülenister och PKK; anklagelser som efter kuppförsoket kunde leda till fängelsestraff. Nu tillsattes nya Erdoğanvänliga, icke-folkvalda politiker, med målet att omvandla Nusaybin till en turkisk nationalistisk stad.

Sedan striderna i Nusaybin har nya problem uppstått. De statliga upphämtningarna av sopor har blivit färre. Vägarorna är fyllda med sopsäckar och lukten skapar en ohållbar miljö att leva i. Periodvis slutar även elektricitet och vatten att nå hushållen. Grannstaden Midyat (AKP-fäste) delar vattenpumpar med Nusaybin, men har inte samma problem. Dessa nya problem kallas i folkmun för "Den allmänna bestraffningen", regimen vill straffa Nusaybin. Syftet med straffen och den tunga säkerhetsnärvaron är att få kurderna att ge upp. Befolkningen har mycket riktigt tystnat på grund av rädsla för regimen, men missnöjet är större än någonsin och kommer säkerligen snart att mynna ut i en ny konflikt. Att se sin hemstad falla för förtryck och antidemokratiska värderingar, både från PKK och regimen, är otroligt sorgligt att bevittna. De turkiska flaggorna som vajar över staden visar att Erdoğan har vunnit. Frihet och en kurdisk självständighet har aldrig känts så långt borta.

Oavsett om det är kemalister eller den islamiska eliten som styr landet verkar kurderna alltid komma i kläm. Konflikten har pågått i decennier och på vägen har många människoliv skördats. Om ett självständigt Kurdistan någonsin kommer upprättas, och om konflikten någonsin kommer upphöra är det ingen som vet. Det politiska klimatet i Turkiet är oförutsägbart. Kemalismen som man aldrig skulle vända ryggen till, står idag som skugga till islamismen i landet. En dag i framtiden kanske allt kommer förändras igen. En dag i framtiden kanske den kurdiska befolkningen blir fri.

Dilé Aldur, Na20d

Dilé på besök i familjen hemstad Nusaybin sommaren 2022.

Natur och kultur på Söders höjder

”Nu ska dom börja riva på Lilla Skinnarviksgränd”, hette det hos Olle Adolphson i ”Gustav Lindströms visa” på 1950-talet. Men rivningarna blev aldrig av. Så därför kunde Gamla Blackebergare omkring 60 år senare

tals lite backigt men uppe på Skinnarviksberget, på Stockholms högsta punkt, fick vi så småningom lön för mödan med den fantastiska utsikten till medhavda mackor och kaffe. Vägen dit hade gått från Maria-

näst senaste sekelskiftet för att spåravnarna skulle kunna ta sig fram, men vi fick gå.

Ett spontant uppehåll blev det när ännu en gammal blackebergare, Anne Katrine Rundberg, inbjöd oss till sin stora takterrass på Bastugatan alldeles intill Katarinahissen – en glittrande Riddarfjärd och ett Stockholm som visade sig från sin allra bästa sida låg nedanför. Vi passerade omgivningar präglade av både blomsteranläggningar, författarminnen som Erik Asklund med hustrun Lis, konstnärer som Arne Jones – han med spiralen i Blackeborgs gymnasium – och

vandra runt i dessa till stor del oförändrade miljöer den 19 oktober under ledning av gamla blackebergaren Sven-Ingmar Deurell. Det blev stund-

torget, en gång avrättningsplats men rehabiliterat av drottning Christina och förut också känt som Adolf Fredriks torg. Hornsgataspuckeln kom till vid

inte minst utblickar över stadens malmar.

Text: Hans Wolf och Lena Rönnerfält. Foto: Marie Nehlmark

Vandring i Vasastan – och glögg

Ett lätt snöfall över ett vintrigt Stockholm med temperaturen -4 grader rådde i ett vintrigt Stockholm den 14 december. Det var inget hinder för en entusiastisk grupp på 24 tappra gamla blackebergare som samlades till glöggvandring utanför biografen Grand på Sveavägen.

I korsningen Tegnér-gatan/Drottning-gatan berättade Marianne Berggren om Blå tornet och Strindbergs-muséet. På avstånd såg vi konstnären Carl Elds Strindbergsstaty i Tegnér-lunden. (Inom parentes kan sägas att kroppen på statyn är betydligt muskulösare än Strindberg själv varför en kraftigare man var modell vid skulpterandet).

En av våra vandrare, Bela Markovits, berättade att han både varit lärare och rektor på Wallin-Åhlinnska skolan i Tegnér-lunden. En bit in på Drottning-gatan norrut i nästa kvarter hade den välkände simmaren Arne Borg sin tobaksaffär. Han var som mest framgångsrik på 20-talet då han satte ett antal världsrekord.

Vi fortsatte till Spökslottet vid Spökparken. Det byggdes under sent 1600-tal som ett köpmanspalats. Spökhistorier förknippas med ägaren Baltzar Knigge som lär ha gått igen under mystiska omständigheter.

Publicisten Lars Johan Hierta ägde huset på 1800-talet. Sedan 1926 använder Stockholms universitet byggnaden för representation.

På avstånd kunde vi se både Kårhuset på Holländargatan – där en del av oss festat och demonstrerat under 68-rörelsen – och Observatoriekullen där Observatoriet varit beläget sedan 1700-talets slut och som också besökts av Gamla blackebergare. Vetenskapsakademien bedrev där astronomiska observationer såväl som meteorologiska. En höjdpunkt i Observatoriets historia var följandet av Venuspassagen fram till 1931. Numera sköts observationer av sådant slag på Saltsjöbadens Observatorium.

Väl nere vid Odenplan återkom Bela Markovits med ett personligt minne av hur hans dotter arbetat som

präst och döpt hans barnbarn i Gustav Vasa kyrka.

På Norrtullsgatan upp mot Vana-disvägen berättades det om Norrtulls sjukhus som varit både barnbördshus och sanatorium för tuberkulossjuka barn. Detta beskrivs mycket väl i Björn Wimans bok "I en sal på lasaretten". Två av våra vänner hade varit inlagda som barn på sjukhuset varav en av gossarna gjort ett misslyckat rymningsförsök mitt i vintern vilket dock upptäcktes och avstyrdes.

Väl framme på Västmannagatans gård bjöd föreningen på härlig glögg, saffransbröd och annat gott. Vi avslutade denna trevliga dag med några adventssånger.

**Text: Gunnar Thorsell
Foto: Marie Nehlmark**

Möten med människor är en röd tråd

Lena Rönerfält har suttit i styrelsen längre än någon annan. I 20 av föreningens ca 23 aktiva år har Lena varit funnits i ledningen. Och hon är fortfarande entusiastisk och engagerad – både i skolans nuvarande och tidigare elever. För Lena har sitt hjärta i skolan där hon gick i åtta år och hon är helt övertygad om föreningens roll som social mötesplats. Kontakter med människor är viktiga för Lena – det går som en röd tråd genom hennes liv privat, i jobbet och som nu i föreningen.

Brommatjej

Lena är uppvuxen vid Brommaplan där hon bodde i en lägenhet med föräldrar och en yngre syster. Lena har alltid haft det lätt för sig i skolan och när det var dags att börja i realskolan 1955 blev det Blackeberg för att föräldrarna har hört så mycket gott om den då nya skolan.

– Jag har bara positiva minnen från Blackebergs läroverk. Jag hade en väldigt rolig skoltid med många kompisar, hippor och skolresor, förklarar Lena.

Det blev naturligt att fortsätta gymnasiet i Blackeberg efter realskolan. Lena hade tänkt sig latinlinjen eftersom hon trodde sig ha ett stort intresse för kultur. Men hennes lärare Yngve Hed övertalade henne att söka till reallinjen där det blev den biologiska grenen. 1963 tog Lena studenten, men hon visste egentligen inte vad hon ville bli.

– För att skjuta upp beslutet valde jag att läsa medicin som är en lång och bred utbildning där man kan bestämma sig länge fram, säger hon.

En bred läkarspecialisering

Lena blev färdig läkare 1971 och kom

att arbeta som hudläkare i över 35 år. Hon var inte intresserad av att disputerar utan vill jobba direkt med människor.

– Jag gillade att jobba som hudläkare för att det var en så bred specialisering. Man får hantera såväl invärtes, utvärtes som psykologiska frågor, förklarar Lena. Jag gillar analys, diagnos och möten med människor.

Lena är mycket nöjd med sitt yrkesval och kan se tillbaka på ett framgångsrikt och roligt yrkesliv. Men ändå valde att gå i pension några år i förtid för att få tid för sina egna intressen. Och så mer tid för de två barnen och de fyra barnbarnen.

– Man ska vara människa också – inte bara yrkesmänniska, betonar Lena. Nu går jag på Senioruniversitet – kurser om släktforskning, filmvetenskap, minnets funktioner m m, är med i en bokcirkel och har börjat måla igen.

Styrelseengagemang

Föreningens ”mesta styrelseledamot” – så kan man kalla Lena Rönerfält. Hon har suttit i styrelsen i 20 år sedan omstarten vid sekelskiftet. Men Lena var med redan vid föreningens födelse

1965 och ingick i den första styrelsen som bildades med KG Scherman som ordförande. Men det hela rann ut i sanden. Föreningen väcktes till liv igen i samband med skolans 50-årsjubileum 1999. Lena minns några trevliga vinprovningar, men hon var i övrigt inte aktiv i föreningen

– Men 2002 kom jag in i styrelsen för att arrangera 63:onas 40-årsstudentjubileum och har sedan dess haft ett särskilt ansvar för studentjubileer, berättar Lena.

Det går inte att ta miste på att Lena tycker om för att hjälpa tidigare elever att ordna återträffar. Hon vill ju bidra till att ge människor möjlighet att återknyta kontakterna med sina skolkamrater. Och sedan vet hon ju att de här jubileerna är ett bra sätt för föreningen att rekrytera nya medlemmar.

Jubileerna har i alla år varit Lenas huvudansvar, men de senaste åren har hon också engagerat sig i föreningens programaktiviteter.

– Det har varit mycket jobb ibland, men ska man göra något så ska man göra det ordentligt, understryker Lena. Och sedan är vi ju ett sådant bra gäng i styrelsen där alla arbetar aktivt och som har så mycket roligt också.

Knyta kontakter

De sociala aspekterna är viktiga i föreningen. För många kan det vara ett sätt att bryta den isolering som många äldre kan hamna i – att man har någonstans där man känna samhörighet.

– Att vara med i föreningen kan också vara ett sätt knyta ihop sitt liv med vänner från ungdomen som man delar minnen och referensramar med, förklarar Lena. Och då kan det vara en viktig del i den egenanalys som många äldre gör.

Lena lyfter också fram föreningens betydelse för dagens skola. En stor del av medlemsavgifterna går till de olika stipendierna och bidragen till skolan. Att föreningen Gamla Blackebergare finns är ett bevis på att skolan betyder något. Under skoltiden skapar man ett fundament för resten av livet.

Det finns alltså många viktiga och seriösa skäl att vara med i föreningen. Men Lena avslutar med kanske det allra viktigaste.

– Man måste ju ha kul också. Så det gäller att göra trevliga saker tillsammans, betonar Lena.

Text & Foto: Jannecke Schulman

Program våren 2023

Till svensk films guldålder

I maj välkomnar vi till en guidad vandring i Gamla Filmstaden i Råsunda. En betydande del av svensk film under första delen av 1900-talet producerades där. Filmstaden byggdes 1919-20 på mark där det tidigare legat en strutsfarm – då var det modernt med plymer i hattarna. Filmstaden byggdes som en komplett anläggning med ateljéer, omklädningslojer, laboratorium, restaurang med mera, på sin tid en av Europas modernaste och en av världens största filmstudior.

Den första filmen som spelades in var *Körkarlen* i regi av Victor Sjöström. Så gott som alla stora gamla svenska filmstjärnor och regissörer har arbetat här. Efter andra världskriget var Ingmar Bergman en flitig regissör på området. 1969 lämnade Svensk Filmindustri Filmstaden, och filmproduktion och aktiviteter avtog. Den sista filmen som producerades här var barnfilmen *”En liten julsaga”* från 1999.

Idag är Filmstaden en egen liten stadsdel och de ursprungliga husen är kulturminnesmärkta, där filmbolag, konstateljéer, biografier, kontor och restauranger inryms.

Vi avslutar besöket med en räkmacka och dryck i Regissörsvillan.

Foto: Holger Ellgaard

Tid: Onsdag 24 maj 2023 kl 15.45.

Vandringen tar en timme, kl 16-17.

Plats: Portvaktstugan, Filmstaden. Med kollektivtrafik: Tunnelbanans blå linje mot Akalla, station Näckrosen, uppgång Filmstaden. Med buss 515 från Odenplan eller Sundbybergs T-banestation, hållplats Näckrosen.

Kostnad: 125 kr för medlemmar, 150 kr icke medlemmar. Betalas på plats kontant eller med swish, men helst under dagen med swish till Lena Rönnerfält 070 363 25 91 eller Marianne Berggren 070 874 05 06.

Anmälan: Till

aktivitet@gamlablackebergare.se

senast den 15 maj. Meddela om du vill delta i eftersitsen. Regissörsvillan erbjuder en stor räksmörgås med handskalade räkor, picklade senapsfrön, hackat ägg, citrusmajonnäs, forellrom och dill på hembakad tekaka för 245 kr. Mat och dryck betalas på restaurangen.

Antik stad och modern klassiker

Foto: Yanan Li, Konserthuset

Nu är det dags att återuppliva våra konsertbesök. I april blir det ett strålande tillfälle att se och höra en av vår tids främsta dirigenter, Alan Gilbert, från

våra körläktarplatser. Han var i många år Filharmonikernas chefsdirigent och betydde mycket för orkestern. Via samma post på New Yorkfilharmonikerna och Elbefilharmonin i Hamburg har han nu återkommit till Stockholm som musikchef på Operan (cherchez la femme som är cellist i Filharmonikerna).

Med sin gamla orkester framför han en modern klassiker, *”Concerto for Orchestra”* som Béla Bartók skrev 1942 tre år före sin död i exil i USA. Den speglar ungersk bakgrund inte minst i en ljus klangfärg kring mörk

kärna. Bartók själv såg den själv som en väg från sorg och allvar men också lite humor fram till den livs-bejakande finalsatzen. Vi får dessutom höra *”Amphitheatre”* (2011) som av dess australiske tonsättare Brett Dean (f. 1961) kallats scen för orkester, eller egentligen två scener: en modern stad vid vars fötter en antik stad vilar.

Tid: Onsdag 19 april kl. 17.30 då

Hans Wolf ger en kort introduktion till kvällens konsert som börjar kl. 18.00.

Plats: samling i Konserthusets foajé.

Kostnad: 150 kr för medlemmar, 175 kr för icke-medlemmar.

Föranmälan: Till

aktivitet@gamlablackebergare.se

senast fredag 31 mars. Först till kvarn gäller, antalet platser är begränsat. Du får ett info-mail om biljetinbetalning, (*inbetalningstid avgör turordning*).

Meddela samtidigt om du följer med på eftersitsen så förbeställer vi måltiden när du har valt maträtt från menyförslaget.

Årsmöte 2023

Tid: Onsdagen den 15 mars kl 18.30

Plats: Blackebergs gymnasium

Fullständig dagordning, räkenskaper, valberedningens förslag och årsberättelsen kommer att finnas på www.gamlablackebergare.se.

Efter årsmötet blir det tillfälle att umgås över en bit mat och dryck, som föreningen bjuder på. Vi hoppas på stor uppslutning av föreningens medlemmar för trevlig samvaro.

Föranmälan senast 10 mars för dem som vill delta i eftersitsen aktivitet@gamlablackebergare.se

Foto: Bengt Oberger

Vandring i Hässelby

I februari månad vandrar vi i Hässelby med guiden Lars Hannell, Hässelby hembygdsförening, som berättar för oss om Hässelby förr och nu. Vi startar promenaden vid Åkermyntans centrum, går i den gamla järnvägens riktning till stationen, ser var den gamla snickerifabriken låg och vid Riddersviks gård planeras intaget av vår medhavda matsäck. Vi får också höra mer om handelsträdgårdarna, den gamla affärsgatan med alla sina butiker, Centrum, Folkets hus och gamla Konsum, Brunnsparken och kyrkan. Promenaden avslutas – nära Åkermyntan – i Hässelby museum som ligger i det hus som på sin tid byggdes för att vara kommunalhus i Hässelby köping. Där finns möjlighet att köpa böcker om Hässelby.

Rundvandringen är cirka två timmar lång, men som vanligt kan kaffepausen och kanske även intressanta frågor påverka tiden.

Tid: Onsdag 15 februari kl. 11.00.

Plats: Framsidan av Åkermyntans centrum där P-plats finns. Från Vällingby: buss 541 till Jakobsberg eller buss 518 mot Kista, bussen tar 7-8 min. Hållplats Åkermyntan, sedan kort promenad på några minuter.

Kostnad: Ingen.

Anmälan: Ingen.

Ytterligare program

Hemvårdardag 22 april

Retorik 18 april

Musikal 26, 29 och 30 maj

Se sid 2